

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

Европски рурален манифест

Усвоен на Заклучокот на Вториот европски рурален парламент одржан од 4 до 6 ноември 2015г. во Шардинг, Австрија со 240 делегати од 40 европски земји

1. Ние, претставници на многу луѓе и организации од рурална Европа, го усвоивме овој Европски рурален манифест како декларација на аспирациите, посветеноста и барањата на руралното население, извлекувајќи заклучоци од средбите во голем број земји во текот на Кампањата на Европскиот рурален парламент 2015.

2. Диверзитет на руралните области. Длабоко ја цениме големата разноликост на областите и населението во Европа, која што потекнува од различната геоморфологија, климата и биодиверзитетот на земјата и морето, како и од долгата историја на човечка активност ширум континентот. Оваа разноликост, изразена преку човечката култура и природните ресурси, ја гледаме како голема можност за идната благосостојба на сите народи во Европа.

3. Заеднички вредности. Ги поздравуваме заедничките вредности коишто ги спојуваат луѓето во Европа – демократија, еднаквост, владеење на правото, признавање на човековите права, духот на соработка. Импресионирани сме од заедничките теми што произлегоа од Кампањата на Европскиот рурален парламент ширум лицето на Европа, од Атлантикот до Црно Море и од Скандинавија до Медитеранот.

4. Квалитет на живот. Луѓето што живеат во рурална Европа високо го ценат квалитетот на живот што им го нудат природата, фармите, селата и малите гратчиња, брегот и островите, планините и шумите со своите локални култури, предели, здрава животна средина и културно наследство.

5. Загриженост за руралните услови. Но, загрижени сме во голема мера дека многу региони се засегнати заради ограничените рурални економии, немањето можности за задоволителна и правично платена работа, губиток на населението поради преселбата на младите, што како резултат има демографска нерамнотежа, намалување на услугите, сиромаштија и социјална исклученост на обесправените луѓе или етничките малцинства, како и деградација на животната средина.

6. Потреба за дејство. Силно веруваме дека мора да се осврнеме на овие предизвици, не само во корист на руралните заедници, туку и за целото население на Европа. Сите зависиме од храна, дрва, суровински влакна, вода и минерали што се произведуваат во руралните области. Земјоделците, претпријатијата и другите рурални актери создаваат заедничко богатство за Европа. Руралните области во голема мера придонесуваат кон подобрување на лошите ефекти од климатските промени, рекреација, јавното здравство, како и кон социјална, економска и духовна благосостојба.

7. Права. **Го афирмираме** правото на руралните области и заедници на целосно признание од страна на населението и институциите во Европа, за квалитет на живот и животен стандард еднаков на оној на урбаното население, како и целосно учество во политичките процеси. **Бараме од** властите на сите нивоа да го поддржат тоа право.

Во сите аспекти на политики и дејства поврзани со руралните заедници, жените и мажите треба да добијат еднакви права.

8. Визија. Нашата визија за иднината на рурална Европа е визија на витални, инклузивни и одржливи рурални заедници, зајакнати со диверзифицирани рурални економии и со ефикасно и домаќинско управување со квалитетна животна средина и културното наследство. **Веруваме** дека руралните заедници, оформени врз таа визија, можат долгорочно да придонесуваат кон просперитетна, мирна, праведна и правична Европа, како и кон одржливо глобално општество.

9. Партнерство. Следењето на нашата визија во секоја земја бара живо и еднакво партнерство помеѓу луѓето и владите. Ние, луѓето и организациите од руралните средини, знаеме дека имаме одговорност да бидеме лидери и да дејствуваме кон својата колективна благосостојба. **Но, правично бараме** владите на сите нивоа, вклучително и европските институции, да работат кон остварување и ефект на ова клучно партнерство.

10. Преглед на состојбата во руралните области. **Ја повикуваме** Европската унија да спроведе генерален преглед на условите во руралните области во рамките на ЕУ, како и на придонесот што сега го даваат руралните области и оној што понатаму можат да го дадат кон благосостојбата на Унијата. Извештајот за овој преглед треба да се објави во 2017 г. како одбележување на 30 годишнината од објавувањето на извештајот „Иднината на руралното општество“. Заклучоците треба да се огледаат во зголемен фокус врз руралните области во сите релевантни програми и фондови на ЕУ. Преку постојаниот процес во рамките на Европскиот рурален парламент, сакаме на руралните заедници да им овозможиме да влијаат врз подготовките на политики за периодот по 2020 година.

Бараме од Советот на Европа да земе превид спроведување преглед на условите и потребите во руралните области во сите свои земји членки.

11. Промена на правецот на спиралата на уназадување. Многу региони се засегнати од надолна „спирала“ на виталност во руралните заедници. Губитокот на население (особено на млади) води до намалена одржливост на руралните услуги и заслабнати локални економии, што пак предизвикува уште поголем губиток на население. **Повикуваме на** концентрирани напори кај руралните чинители, сите релевантни агенции и властите да ја „вратат наназад спиралата“ преку уважување и гордост на руралниот начин на живот, наместо наметнување на урбани норми, како и зајакнување на руралните услуги, диверзификација на руралните економии и можности за младите да останат или да се вратат во руралните области.

12. Млади. Голем број млади луѓе се подготвени да останат, или да се преселат во руралните средини и да преземат одговорност како земјоделци, рурални претприемачи или граѓани, за благосостојбата на руралните економии и заедници. Младите имаат потреба од привлечни вработувања, добро насочени системи на образование и струкова обука, стажирање засновано на локалните потреби, пристап до земјиште, домување и кредити, социјални и културни активности погодни за младите, како и

посебна поддршка за младите земјоделци и претприемачи. **Ги повикуваме** владите и граѓанското општество да ги исполнат овие потреби и да им овозможат на младите луѓе активно да учествуваат во политичките процеси.

Го поддржуваме повикот во име на младите од руралните области да имаат свој Рурален младински парламент, како на национално, така и на европско ниво.

13. Бегалци. Пристигнувањето на очајни луѓе од области зафатени со конфликт и катастрофи, кои бараат засолниште и нов живот во Европа, во нашите мрежи предизвикува размислувања и дејство. Додека ги повикуваме владите и другите агенции итно да работат на разрешување на првичните причини за оваа криза, во истовреме повикуваме на топол прием, заснован на солидарност помеѓу народите. Веруваме дека во многу рурални области, а особено оние со намалено население, ова ќе понуди можност да се интегрираат бегалците и новојдојденците. Процесот на интеграција мора да опфаќа создавање работни места, инвестиции во домување, услуги и инфраструктура. Успешните напори за интеграција треба да пофалат.

14. Сиромаштија и исклученост. Го признаваме напредокот што е остварен во борбата против сиромаштијата и социјалната исклученост во Европа. Но сепак, милиони лица сеуште се засегнати од сиромаштија и од различни видови социјална исклученост. Социјалната и територијалната кохезија се интегрални за нашата визија на Европа. **Повикуваме** на постојани напори за промоција на инклузијата и целосното учество во општеството. Особена загриженост постои во однос на потребите на ромските заедници во многу европски земји, бидејќи тие се едни од најсиромашните и најисклучените од сето европско рурално население. Треба да бидат признати како луѓе со еднакви права кон соодветни работни места и образование за своите деца. Сите луѓе имаат таленти и вештини што можат да ги понудат.

15. ЛЕАДЕР и ЦПЛД (LEADER; CLLD). Силно се залагаме за територијален, интегриран и партнерски заснован пристап кон руралниот развој, што ќе се спроведува во духот од долу нагоре и од самите населени места. Сакаме да видиме широка примена на принципот ЛЕАДЕР, како и негово проширување во Локален развој воден од заедницата, како во рамките на така и вон ЕУ. Силно сме загрижени за тековниот недостиг на вистински интегриран процес на регионален и рурален развој во многу земји. **Ги повикуваме** институциите и властите во рамките на ЕУ да покажат верба во Локалните акциски групи, да го прошират финансирањето, да ги прилагодат своите правила и процедури кон потребите на руралните заедници, како и да обезбедат вистински интегриран пристап кон локалниот развој и кон користењето повеќекратни фондови. Ги повикуваме сите сектори во земјите од Западен Балкан и Црното Море да воспостават основа на партнерство помеѓу секторите за користење на ЛЕАДЕР и ЦПЛД.

16. Рурални услуги и инфраструктура. Основите рурални услуги, како продавници, поштенски служби, училишта, примарна здравствена заштита и јавен транспорт, како и социјална инфраструктура, се од витално значење за зајакнување на квалитетот на живот во руралните области. Со исто значење се и соодветна физичка инфраструктура – водовод и канализација, електрична енергија, дотур на енергенци, транспортни системи. Но во многу рурални области, руралните услуги или се веќе заслабнати или сосема се изгубени, а инфраструктурата е несоодветна, што доведува до маѓепсаниот круг на пропаст. **Ги повикуваме** властите и давателите на услуги да го признаат

правото на руралните луѓе на соодветна инфраструктура и пристоен пристап до сите основни услуги, како и да ни овозможат нам, руралните заедници, да носиме одлуки и да преземаме дејства кон обезбедување услуги и инфраструктура соодветна за нашите потреби.

17. Широкопојасна и мобилна комуникација. Пристапот до телекомуникација со висок капацитет станува од клучно значење за социјалниот, културниот и економскиот живот на сите Европјани, како и за обезбедувањето на виталните услуги. Поради оддалеченоста и раштрканото население, руралните области особено имаат потреба од ефикасна телекомуникација. Меѓутоа, многу рурални области, особено во централна и Источна Европа, како и во периферните ЕУ региони, во моментот се сериозно хендикепирани со слабите телекомуникациски системи. **Ги повикуваме** владите, мултинационалните финансиери и давателите на телекомуникациски услуги итно да започнат со работа кон пристап до брзи и широкопојасни мобилни услуги за сето рурално население, а онаму каде што е потребно, да им овозможат на самите рурални заедници да преземат дејство и да ги обезбедат овие услуги.

18. Локални и подрегионални економии. Руралните региони на Европа опфаќаат илјадници локални и подрегионални економии, богати со микро, мали и средни претпријатија, кои што го формираат крвотокот на заедниците и во голема мера придонесуваат кон пошироките економии на европските нации. **Ја потврдуваме** големата важност на зајакнувањето на виталноста и вредноста на овие локални и подрегионални економии широм рурална Европа. Начинот на кој тоа ќе се спроведе ќе се разликува од место до место, но иницијативата може да се спроведе во многу различни сектори – земјоделство, шумарство, рибарство, производство на енергија, производство вклучително и претпријатија со додадена вредност, синџири на понуда, туризам и сервисни индустрии, како и бизниси засновани на информатичка технологија. Постои голем опфат и за социјални претпријатија. Од големо значење е да се обезбедат разновидни советодавни услуги, услуги за деловна поддршка и кредитни услуги, како и струково образование и обука, соодветно скроени за постојните и потенцијалните можности за создавање работни места.

19. Мали и семејни фарми. Го признаваме генералниот придонес што комерцијалните фарми го даваат во европската економија. Меѓутоа, сериозно сме загрижени за губитокот на земјоделска работна сила, како и за благосостојбата на милиони мали и семејни фарми, во рамките на ЕУ и во регионите на Југоисточна Европа и на Црно Море, особено во оддалечените области, планини и острови. Од ваквите фарми опстануваат милиони семејства, а се обезбедува и храна за локалните пазари, се обезбедува основната храна за илјадници заедници, се одржува традиционалниот начин на живот од кој зависат здравјето на земјата, пределите, екосистемите и културното наследство. Со нив може да се задржи вредноста преку формирање задруги и социјални земјоделски претпријатија, со што колективно ќе се додаде вредност на нивните производи и ќе се диверзифицира приходот од нивните фарми и локални економии, со што постепено ќе се формираат поголеми земјишни единици. **Ги повикуваме** владите, донаторите, граѓанските организации и руралните заедници да го признаат и да го поддржат семејното земјоделство како исплатлив европски модел.

20. Мали градови. Малите градови, илјадници на број во Европа, имаат клучно значење како социјални, економски и културни центри за руралните заедници. Тие се центри на трговија, јавни и социјални услуги, средни училишта и здравствена заштита;

нудат големи можности за туризам и колективно даваат голем придонес кон регионалните и националните економии. Меѓутоа, таквите градови не се признати како главна цел на националните и европските политики и програми, при што честопати ниту се перцепираат како рурални, ниту како урбани. **Се залагаме** политиката на Европската унија во главните текови да го стави фокусот врз малите градови, да ги признае сите придонеси што тие ги имаат во социјалните и економските структури на руралните региони и нивната виталност; како и за тоа да се зголеми фокусот врз потребите на малите градови во рамките на националните политики.

Повикуваме на зголемена соработка помеѓу заедниците, организациите и властите во руралните и урбаните области, со цел да оствариме целосна корист од социјалните, културните и економските врски што ги носи таквата соработка; како и на силна размена на идеи и добри практики помеѓу оние што се вклучени во руралните и урбаните области.

21. Климатски промени и природни ресурси. Во пресрет на Конференцијата на Обединетите нации за климатски промени, **ја нагласуваме** големата улога што руралните области во Европа можат да ја имаат во борбата против климатските промени и одржувањето на ресурсите во животната средина; исто така ја признаваме потребата да им се помогне на руралните области да се прилагодат кон климатските промени. Преку 40% од површината во Европа се шуми, коишто можат да го заробуваат и складираат јаглеродот и коишто во огромна мера можат да придонесат кон обновливи извори на суровински материјали и енергија. Руралните области се добро поставени во сè поголемата побарувачка за обновлива енергија од извори како ветер, хидро-, плима и осека, соларна, геотермална енергија и дрво како гориво, на начин што ќе ја почитува недопрената природа и средината на земја и во вода, со што може да се дојде до директна корист и работа за руралните заедници. **Повикуваме на** зголемена примена на пристапи како агро-шумарство, агро-екологија и био-економија. **Повикуваме и** на тоа, условите што ги создаваат климатските промени да се земат превид кога се дефинираат областите во неповолна положба, а во однос на проценката на финансиската поддршка за нив.

22. Западен Балкан и Југоисточна Европа. Руралните заедници и економиите на земјите од Западен Балкан и Југоисточна Европа се длабоко засегнати од политичката нестабилност во регионот. Процесот на пристап до ЕУ е стопиран. Со ова се забавува и процесот на политичка реформа. Владите на руралниот развој му даваат низок приоритет. **Ја повикуваме** ЕУ да го ревитализира пристапниот процес во регионот и да вклучи многу поактивна поддршка за процесите на рурален развој.

23. Liderство во руралниот развој. Ја признаваме важната улога на лидерството на сите нивоа и помеѓу нивоата. Признаваме дека примарната одговорност за утврдување на потребите и изнаоѓање решение лежи кај нас, руралните актери. Меѓутоа, лидерството во руралниот развој опфаќа и колективно дејство на локално, регионално национално и европско ниво и се карактеризира со посветеност, комуникација, соработка и градење доверба. **Ги повикуваме** граѓанското општество, властите и приватниот сектор, да работат партнерски со цел да понудат изградба на капацитетите, ресурси и поддршка за негување средина во која ќе се охрабрува иновативно, одржливо и одговорно лидерство, кое ќе ги инспирира и ангажира идните лидери.

24. Мрежи на граѓанското општество. Европските и националните мрежи што ја водеа Кампањата на Европскиот рурален парламент потекнуваат од локално дејствување и партиципативна демократија. Нивното членство опфаќа илјадници акциски групи на ниво на села, локални здруженија, задруги и други структури што спроведуваат основни услуги и промовираат соработка помеѓу руралните актери. **Ги повикуваме** владите и европските институции да ја почитуваат независноста на невладините организации и нивните мрежи и да ги поддржат нивните активности.

25. Партнерство помеѓу граѓанското општество и владите. Веруваме дека ефикасниот рурален развој бара отворено и иновативно партнерство помеѓу луѓето и владите, едни до други како рамноправни. **Ги повикуваме** руралните чинители, да работат во позитивна насока со владите; а владите, интернационалните институции и соодветните агенции, да воспостават значајни системи на консултација и носење одлуки во соработка, со цел да им се овозможи на руралните чинители да учествуваат во оформувањето и спроведувањето политики, како и да се постави цврст темел за плодно партнерство меѓу руралните чинители и владите на сите нивоа.

26. Клима на поддршка. **Бараме** од владите да дејствуваат во дух на доверба и отворено партнерство со руралните заедници, со што ќе се признае нивното право на самоопределба; како и да обезбедат клима на поддршка преку законодавството, регулативите, администрацијата и финансиите. Ваквата клима треба да опфаќа целосна посветеност кон демократијата и владеењето на правото, кохерентност помеѓу различните аспекти и географските нивоа на политики ширум целото поле на владино дејствување поврзано со руралните области, рурална проверка на сите релевантни политики и програми, поедноставен образец и флексибилно и сензитивно користење на регулаторни, фискални и финансиски системи со цел да се охрабри иницијатива од страна на поединци, микро, мали и средни претпријатија, социјални претпријатија, задруги и други, како и почитување на правата на руралните заедници при воспоставувањето на меѓународните правила и спогодби.

27. Образование. Во свет што се менува, луѓето на секаде имаат потреба постојано да ја зајакнуваат својата способност на прилагодување и иновација во социјалните и економските дејности. Заради тоа, образованието и доживотното учење – што почнуваат рано во детството – имаат клучно значење кога станува збор на руралните заедници да им се овозможи да просперираат, со соодветна соработка и вмрежување, како целосно да учествуваат во развојните процеси. Овие компоненти се од особено значење на младите да им се овозможи да ги разберат можностите за богат и вреден живот на село, како и оние кои лежат во постојано надградување и обновување на потребните вештини и општо, нивното учество како граѓани. Ги повикуваме образовните власти на руралните заедници да им обезбедат ефикасен пристап до образовни услуги, вклучително и дописна настава и струкова обука прилагодена кон реалноста на руралниот живот.

28. Меѓународна размена. Веруваме дека работата кон остварување одржлив развој ширум Европа може во голема мерка да биде потпомогната и забрзана преку размена на добра пракса кај руралните чинители и владите во сите европски земји и пошироко. Истокот и Западот можат еднакво да придонесат, како и да искористат од таквите размени. **Повикуваме на** вистински паневропски пристап кон програмите за размена, преку соработка меѓу владите, невладините организации, мултинационалните донатори и други во рамките и вон ЕУ. Главен придонес кон ова треба да даде

Европската мрежа за рурален развој и националните рурални мрежи што ги финансира ЕУ во сите нејзини земји членки.

29. Застапување и дејствување. **Бараме** од европската мрежа на невладини организации што е ко-иницијатор на Вториот европски рурален парламент, да води програма на застапување и дејствување врз основа на овој Манифест, како и тесно да соработува со своите национални членки и сите партнери што сакаат да соработуваат.

30. Наше ветување. **Ветуваме** дека постојано ќе се залагаме кон остварување на визијата и дејствата наведени во Манифестов. Веруваме дека руралните заедници, владите и мултинационалните институции, работејќи заедно, можат да остварат преродба на руралните региони во Европа. Со тоа убедување, изјавуваме дека

Цела Европа ќе живее!

Образложение

Кампањата на Европскиот рурален парламент 2015 години беше ко-иницирана од страна на три паневропски невладини организации – Европска алијанса на рурални заедници, ПРЕПАРЕ Партнерство за рурална Европа и Европската ЛЕАДЕР асоцијација за рурален развој. Во неа се опфатија национални кампањи за собирање идеи од руралните заедници во 36 европски држави; национални конференции или рурални парламенти во многу од овие земји, како и тридневен Европски рурален парламент на кој учествуваа рурални чинители од 40 земји и претставници на владини и меѓународни институции. Манифестот ќе ја даде основата за постојана кампања од страна на трите ко-иницијатори и нивните национални партнери.

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

